

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus — Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta”

KOM(2004) 830 lopullinen — 2004/0284 COD

(2006/C 24/09)

Neuvosto päätti 14. tammikuuta 2005 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 251 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellämainitusta aiheesta.

Asian valmistelusta vastannut ”työllisyys, sosiaalasiat, kansalaisuus” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 5. syyskuuta 2005. Esittelijä oli José Isaías **Rodríguez García-Caro**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 28.–29. syyskuuta 2005 pitämässään 420. täysistunnossa (syyskuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 171 puolesta 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1 Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta Euroopan unionin alueella liikkuviin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä annettuja asetuksia N:o 1408/71 ja N:o 574/72 on muutettu toistuvasti niiden mukauttamiseksi kyseisissä järjestelmissä sekä asetusten kattamissa etuuksissa ajan myötä tapahtuneeseen kehitykseen.

1.2 Kyse on ennen kaikkea asetusten mukauttamisesta jäsenvaltioiden lainsäädännössä tapahtuneisiin muutoksiin sekä niiden sovittamisesta yhteisöjen tuomioistuimen antamiin tuomioihin. Ehdotetussa asetuksessa, josta on pyydetty komitean lausunto, pyritään ensisijaisesti ottamaan huomioon uusien jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset sekä saattamaan päätökseen ulkomailla saatavaa hoitoa koskevien menettelyjen yksinkertaistaminen ulottamalla muutos koskemaan menettelyjä, joita sovelletaan työtapaturmien ja ammattitautien perusteella annettaviin etuuksiin.

1.3 Viimeisin muutos kumpaankin asetukseen tehtiin asetuksella N:o 631/2004⁽¹⁾, jolla toisessa jäsenvaltiossa saatavaa hoitoa koskeviin menettelyihin tehtiin edellä mainitut muutokset. Komitea antoi ehdotetusta asetuksesta oman lausuntonsa⁽²⁾.

1.4 Euroopan unionin jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista on kuitenkin muutettu eniten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella N:o 883/2004⁽³⁾, jota käsiteltiin unionin toimielimissä kuusi vuotta, minkä jälkeen se hyväksyttiin ja julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Tämä asetus, jolla korvataan asetus N:o 1408/71, ei

ole vielä tullut voimaan odotettaessa, että sen täytäntöönpanoasetus — jolla puolestaan korvataan nykyinen asetus N:o 574/72 — hyväksytään.

ETSK on antanut lausunnon⁽⁴⁾ komission aikoinaan tekemästä ehdotuksesta sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevaksi asetukseksi.

2. Ehdotuksen sisältö

2.1 Ehdotuksessa esitetään muutettavaksi kahta asetusta, asetusta N:o 1408/71 ja asetusta N:o 574/72, jossa säädetään edellisen asetuksen täytäntöönpanomenettelyistä. Muutokset eivät liity toisiinsa, sillä ne perustuvat erilaisiin oikeudellisiin näkökohtiin, kuten tämän lausunnon kohdassa 1.2 jo todettiin.

2.1.1 Muutoksia tehdään useisiin asetuksen N:o 1408/71 liitteisiin. Niissä luetellaan jäsenvaltioissa vallitsevia erityistilanteita, jotka on nimenomaisesti mainittava liitteissä, jotta muutokset vaikuttavat kansalaisiin asianmukaisesti.

2.1.2 Muutoksilla yksinkertaistetaan asetuksen N:o 574/72 tekstiä ja vähennetään nykyisiä hallinnollisia toimenpiteitä silloin, kun hoitoa saadaan toisessa jäsenvaltiossa työtapaturman tai ammattitaudin perusteella. Menettelyjä yksinkertaistetaan samoin perustein kuin yleisen hoidon saamista koskevassa asetuksessa N:o 631/2004.

⁽⁴⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta oikeuksien yhdenmukaistamisen ja menettelyiden yksinkertaistamisen osalta” (esittelijä Peter Boldt – EUVL C 32, 5.2.2004).

⁽¹⁾ EUVL L 100, 6.4.2004.

⁽²⁾ ETSK:n lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta” (esittelijä José Isaías Rodríguez García-Caro – EYVL C 75, 15.3.2000).

⁽³⁾ EUVL L 166, 30.4.2004.

3. Yleistä

3.1 Komitea suhtautuu myönteisesti ehdotuksen sisältöön, sillä se katsoo, että ehdotuksella parannetaan ja yksinkertaistetaan entisestään Euroopan unionin sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevia menettelyjä. Komitea pitää aina tervetulleina kaikkia muutoksia, jotka hyödyttävät unionin kansalaisia ja helpottavat kansalaisten ja jäsenvaltioiden julkishallintojen välistä yhteydenpitoa.

3.2 Komitea pitää ehdotettua asetusta myönteisenä myös siksi, että sillä edistetään nimenomaan yhtä niistä neljästä vapaudesta, joihin Euroopan unioni on alusta lähtien perustunut, toisin sanoen työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä kyseisen oikeuden laajennuttua henkilöiden — joita tarkasteltavana olevat säännökset koskevat — vapaata liikkuvuutta. Komitea kehottaa jälleen kerran unionia ja jäsenvaltioita poistamaan kaikki jäljellä olevat esteet ja luomaan unionin rajojen sisälle alueen, jolla ihmiset liikkuvat todella vapaasti, sekä laatimaan todellisen sosiaalilainsäädännön. ETSK on tyytyväinen ehdotuksen sisältöön, sillä se tarjoaa uuden tavan edistää yhtä kansalaisten perusoikeuksista.

3.3 Koska yhteispäätösmenettely on pitkä, ehdotusten sisältöön saatetaan tehdä merkittäviä muutoksia. Aiemmassa lausunnossaan⁽⁵⁾, jonka komitea antoi näihin kahteen asetukseen tehtyjä osittaisia muutoksia koskevasta ehdotuksesta, komitea totesi, että ehdotuksiin on otettava kantaa oikeaan aikaan, etenkin kun kyse on tämänkaltaisista sosiaali- ja työolainsäädäntöön liittyvistä ehdotuksista. Tämä näkemys vahvistettiin toisessa ETSK:n myöhemmässä lausunnossa⁽⁶⁾, jossa ehdotetaan, että komitea voisi esittää kantansa kaikista päätösprosessin aikana teksteihin tehtävistä muutoksista. ETSK huomauttaa jälleen kerran, että sen rooli on otettava huomioon tämänkaltaisissa menettelyissä.

3.4 Edellä kohdassa 3.3. kuvattu tilanne käy entistä ilmeisemmäksi sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan asetuksen N:o 883/2004⁽⁷⁾ hyväksymisen ja julkaisemisen myötä. Asetusta koskevassa komitean aikoinaan antamassa lausunnossa⁽⁸⁾ todetaan, että ehdotuksen edistymistä on

⁽⁵⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta" (esittelijä José Isaiás Rodríguez García-Caro – EYVL C 367, 20.12.2000).

⁽⁶⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus – Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 muuttamisesta oikeuksien yhdenmukaistamisen ja menettelyiden yksinkertaistamisen osalta" (esittelijä Peter Boldt – EUVL C 32, 5.2.2004).

⁽⁷⁾ EUVL L 166, 30.4.2004.

⁽⁸⁾ ETSK:n lausunto aiheesta "Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta" (esittelijä José Isaiás Rodríguez García-Caro – EYVL C 75, 15.3.2000).

seurattava, koska aihe on monimutkainen ja siihen tehtäisiin varmasti käsittelyn kuluessa monia muutoksia. Asetus hyväksyttiin neljä vuotta lausunnon antamisen jälkeen ilman, että ETSK oli esittänyt uudelleen kantaansa tekstistä.

Koska tämänkaltaiset säädökset ovat merkittäviä ja on erittäin tärkeää kuulla ETSK:ta oikeaan aikaan, komitea kehottaa muuttamaan kuulemismenettelyä, jotta järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan rooli tehostuisi unionin lainsäädäntämenettelyssä.

Edellä mainitussa lausunnossa esitetyn näkemyksen selkeyttämiseksi ETSK pitää myös välttämättömänä laatia oma-aloitteinen lausunto sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevasta uudesta asetuksesta N:o 883/2004, jolla aikanaan korvataan nykyinen asetus N:o 1408/71.

3.5 Lisäksi komitea katsoo, että siirtotyöläisten sosiaaliturvan neuvoo-antavan komitean, josta säädetään asetuksen N:o 1408/71 V osastossa, on voitava vastata neuvoo-antavasta tehtävästään täsmällisesti edellä mainitun asetuksen säännösten mukaisesti. Kyseinen komitea, johon kuuluu etupäässä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajia, on foorumi, jonka kautta talous- ja yhteiskuntaelämän toimijat välittävät sosiaaliturvaan yhteisön tasolla tehtäviä muutoksia koskevat näkemyksensä suoraan unionin toimielimille lausuntojen tai ehdotusten muodossa.

3.6 Asetuksen N:o 883/2004 90 artiklassa säädetään asetuksen N:o 1408/71 kumoamisesta tiettyjä tapauksia lukuun ottamatta ja 91 artiklassa säädetään, että asetus tulee voimaan kahdenkymmenen päivän kuluttua sen julkaisemisesta. Kyseisen artiklan 2 kohdassa todetaan kuitenkin, että asetusta voidaan soveltaa sen täytäntöönpanoasetuksen voimaantulopäivästä lukien.

Koska vuonna 2006 vietetään työntekijöiden liikkuvuuden eurooppalaista teemavuotta, komitea kehottaa unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita laatimaan ja hyväksymään tulevan täytäntöönpanoasetuksen mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, jotta uuden yhteensovittamisasetuksen säännökset voivat tulla mahdollisimman pian täysipainoisesti voimaan ja korvata nykyisen asetuksen N:o 1408/71 monimutkaiset säännökset.

4. Erityistä

4.1 Tässä kohdassa tarkastellaan neuvoston asetusta (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä.

4.1.1 Ehdotetun asetuksen 1 artiklassa muutetaan nykyisen asetuksen liitteitä I, II, II a, III, IV ja VI.

4.1.2 Jotta asetuksessa otettaisiin huomioon Slovakian lainsäädäntöön tehdyt muutokset, muutetaan asetuksen soveltamisalaan liittyvää "perheenjäsenen" merkitystä liitteessä I olevassa II jaksossa.

4.1.3 Koska Ranskan lainsäädäntöön on tehty muutoksia, muutetaan liitteessä II olevaa I jaksoa, joka koskee asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jääviin itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavia erityisjärjestelmiä.

4.1.4 Koska vastaavasti Viron, Latvian ja Puolan lainsäädäntöön on tehty muutoksia, muutetaan liitteessä II olevaa II jaksoa, joka koskee asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jääviä erityisiä syntymä- tai adoptioavustuksia. Lisäksi kyseistä liitettä muutetaan Luxemburgin osalta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion vuoksi, sillä tuomioistuin katsoo, että erityistä syntymä- tai adoptioavustusta ei voida jättää asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, vaan kyse on perhe-etuudesta, joka voidaan tulouttaa ulkomaille.

4.1.5 Koska Saksan, Slovakian, Latvian ja Puolan lainsäädäntöä on useaan kertaan saatettu ajan tasalle ja mukautettu, muutetaan asetuksen liitettä II a, joka koskee maksuihin perustumattomia erityisetuksia.

4.1.6 Tarpeettomien kohtien poistamiseksi ja siis asetuksen sisällön yksinkertaistamiseksi muutetaan liitteessä III olevaa A osaa, joka koskee sellaisia sosiaaliturvasopimusten määräyksiä, joita sovelletaan edelleen, vaikka asetuksessa säädetään niiden kumoamisesta.

Samassa tarkoituksessa muutetaan liitteessä III olevaa B osaa, joka koskee sellaisia sosiaaliturvasopimusten määräyksiä, joihin liittyviä etuuksia ei sovelleta kaikkiin asetuksen soveltamisalueen piiriin kuuluviin henkilöihin. Lisäksi muutetaan liitteen numerointia ja sisällytetään tekstiin kahdenväliset sopimukset, jotka täyttävät vaatimukset tullakseen mainituiksi liitteessä.

4.1.7 Jotta asetus vastaisi Tšekin lainsäädäntöä, muutetaan liitteessä IV olevaa A osaa, jossa luetellaan ne kansalliset lainsäädännöt, joiden mukaan työkyvyttömyysetuuden määrä ei riipu vakuutuskauden kestosta.

Tšekin ja Viron osalta muutetaan samoin perustein liitteessä IV olevaa C osaa, joka koskee tapauksia, joissa etuuden kaksinkertaisesta laskemisesta voidaan luopua, koska se ei koskaan johda suurempaan tulokseen.

Koska Slovakian lainsäädäntöön on tehty muutoksia, muutetaan liitteessä IV olevaa D osaa samanlaisten etuuksien ja sopimusten päällekkäisyydestä, joka syntyy kahden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön perusteella.

4.1.8 Koska Alankomaiden lainsäädäntöön on tehty muutoksia, muutetaan liitettä VI, joka koskee erityissäännöksiä tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädännön soveltamisesta.

4.1.9 Komitea painottaa sitä, että asetuksen N:o 1408/71 liitteisiin tehdyt muutokset palvelevat useita tarkoituksia.

Ensinnäkin on korostettava, että muutokset yksinkertaistavat tekstiä ja parantavat asetuksen täytäntöönpanoa ja ymmärrettävyyttä. Tämä on sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen N:o 883/2004 mukaista, sillä tavoitteena on yksinkertaistaa ja ajanmukaistaa yhteensovittamista siten, että samalla kuitenkin kunnioitetaan kansallisia sosiaaliturvasäädöksiä. Edellä mainituista syistä komitea tukee kyseisiä muutoksia.

Toiseksi voidaan todeta, että eräisiin jäsenvaltioiden säädöksiin on sisällytetty uusia etuuksia tietynlaisia tilanteita varten ja parannettu näin kyseisten valtioiden sosiaalilainsäädäntöä. Komitea ilmaisee tyytyväisyytensä sosiaalisten oikeuksien alalla jäsenvaltioissa mahdollisesti tapahtuvaan edistymiseen, mutta pahoittelee sitä, että unioniin viimeksi liittyneiden valtioiden kansalaisille on asetettu erityisiä hallinnollisia esteitä.

4.1.10 Komitea katsoo, että asetuksen liitteessä II oleva II jakso tulisi poistaa. Jäsenvaltioiden tulisi ottaa huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan syntymä- ja adoptioavustukset eivät ole erityisavustuksia vaan perhe-etuuksia, ja näin ollen ne voidaan tulouttaa ulkomaille. Komitea toivoo, että jäsenvaltiot hyväksyvät tämän oikeudellisen tosiasian, ennen kuin yhteisöjen tuomioistuin ulottaa sen tuomioilmaan koskemaan koko unionia.

4.2 Tässä kohdassa tarkastellaan asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä annettua neuvoston asetusta N:o 574/72.

4.2.1 Ehdotetun asetuksen 2 artiklassa muutetaan asetuksen neljää artiklaa, jotka kaikki koskevat työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyvää hoitoa.

4.2.2 Asetuksen 60 artiklan 5 ja 6 kohta poistetaan. Kohdissa säädetään luontoisetuksista oleskeltaessa muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa. Myös ilmoittamismuodollisuudet, joita käytännössä ei ole noudatettu, poistetaan.

Komitea tukee kaikkia toimenpiteitä, joilla yksinkertaistetaan menettelyjä ja poistetaan hyödytöntä byrokratiaa.

4.2.3 Asetuksen 62 artiklan (luontoisetuudet oleskeltaessa muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa) teksti korvataan uudella sanamuodolla. Sairausvakuutuskortin käyttöönoton myötä poistuvat tarpeettomat menettelyt, jotka jäsenvaltioiden toimivaltaiset elimet joka tapauksessa hoitavat eivätkä asianomaiset henkilöt. Artikla muotoillaan samoin kuin asetuksen 21 artikla, jossa otetaan huomioon asetuksen N:o 631/2004 edellyttämät muutokset.

Komitea kannattaa kaikkia sellaisia muutoksia, joilla parannetaan kansalaisten mahdollisuuksia saada etuuksia, joihin heillä on oikeus.

4.2.4 Muutetaan 63 artiklan 2 kohtaa, joka koskee sellaisten palkattujen tai itsenäisten työntekijöiden luontoisuuksia, jotka muuttavat asuinpaikkaansa tai palaavat asuinmaahansa tai joille on annettu lupa lähteä toisen jäsenvaltion alueelle saamaan hoitoa. Artiklaa muutetaan, koska siinä viitataan 60 artiklan 5 ja 6 kohtaan, jotka on tarkoitettu poistaa nyt ehdotetulla asetuksella.

4.2.5 Muutetaan 66 artiklan 1 kohtaa, jossa säädetään tapaturman tai taudin ammatillista luonnetta koskevista riidoista. Tarkoituksena on poistaa viittaus asetuksen 20 artiklaan, joka on puolestaan poistettu asetuksella N:o 631/2004.

4.2.6 Komitea antaa tukensa kaikille muutoksille, sillä ne parantavat asetusta yksinkertaistamalla sen sisältöä ja poistamalla byrokratiaa. Samalla muutokset helpottavat kansalaisten ja hallintoviranomaisten välistä yhteydenpitoa.

5. Päätelmät

5.1 Komitea suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti tarkasteltavana olevaan ehdotukseen asetukseksi, ja esittää sitä koskevat huomiot käsillä olevassa lausunnossaan. Komitea pitää myönteisenä sitä, että asetusten N:o 1408/71 ja 574/72 tekstiä yksinkertaistetaan ja parannetaan unionin kansalaisten vapaan liikkuvuuden edistämiseksi. Komitean mielestä olisi kuitenkin

vielä hyödyllisempää, että asetukset N:o 883/2004 tulisi voimaan, sillä se merkitsee jo sinänsä sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen yleistä ja kauaskantoista yksinkertaistamista.

5.2 Koska komitea ei ole voinut ottaa kantaa edellä mainittuun asetukseen N:o 883/2004 johtaneen pitkän lainsäädäntäprosessin tuloksena syntyneeseen lopulliseen tekstiin, se katsoo, että asetuksesta on viipymättä laadittava oma-aloitteinen lausunto ennen kuin komission viimeisteltävänä olevaa uutta täytäntöönpanoasetusta koskeva lainsäädäntämenettely käynnistyy.

5.3 Komitea kehottaa komissiota tekemään ehdotuksen täytäntöönpanoasetukseksi mahdollisimman pian. Lisäksi se kehottaa neuvostoa ja Euroopan parlamenttia hyväksymään kyseisen asetuksen ripeästi, jotta kokemukset asetuksen N:o 883/2004 käsittelyn hitaudesta eivät toistuisi, etenkin kun otetaan huomioon, että vuonna 2006 vietetään työntekijöiden liikkuvuuden teemavuotta.

5.4 Komitea kehottaa niitä jäsenvaltioita, joissa asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II olevassa II jaksossa mainittuja erityisiä syntymä- ja adoptioavustuksia koskeva poikkeus on vielä voimassa, sopimaan mahdollisimman pian poikkeuksen kumoamisesta liitteitä uudistettaessa.

Bryssel 28. syyskuuta 2005

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Anne-Marie SIGMUND
